

**VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO
MINISTERIJOS DIREKTORIAUS 2013 M. LAPKRIČIO 28 D. ĮSAKymo NR. A1-402
„DĖL SERTIFIKUOTOS DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS TIKRINIMO
VEGETACINIAIS BANDYMAIS METODIKOS PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO**

2019 m. birželio 4 d. Nr. A1-375
Vilnius

P a k e i ĉ i u Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 28 d. įsakymą Nr. A1-402 „Dėl Sertifikuotos dauginamosios medžiagos tikrinimo vegetaciniais bandymais metodikos patvirtinimo“ ir jį išdėstau nauja redakcija:

**„VALSTYBINĖS AUGALININKYSTĖS TARNYBOS
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL SERTIFIKUOTOS SĖKLOS SIUNTOS TIKRINIMO VEGETACINIAIS
TYRIM AIS METODIKOS PATVIRTINIMO**

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos augalų sėklininkystės įstatymo 6 straipsniu ir siekdamas užtikrinti tinkamą sertifikuotos sėklos siuntos tikrinimo vegetaciniais tyrimais vykdymą, t v i r t i n u Sertifikuotos sėklos siuntos tikrinimo vegetaciniais tyrimais metodiką (pridedama).“

Direktorius

Sergejus Fedotovas

PATVIRTINTA
Valstybinės augalininkystės tarnybos prie
Žemės ūkio ministerijos direktoriaus
2013 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. A1-402
(Valstybinės augalininkystės tarnybos prie
Žemės ūkio ministerijos direktoriaus
2019 m. birželio 4 d. įsakymo Nr. A1-375
redakcija)

SERTIFIKUOTOS SĖKLOS SIUNTOS TIKRINIMO VEGETACINIAIS TYRIMAIS METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Sertifikuotos sėklos siuntos tikrinimo vegetaciniais tyrimais metodika (toliau – metodika) nustato Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Augalininkystės tarnyba) valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, veiksmus tikrinant sertifikuotos sėklos siuntas vegetaciniais tyrimais.
2. Vegetaciniai tyrimai atliekami Augalininkystės tarnybos Kauno augalų veislių tyrimo skyriuje.

II SKYRIUS TEISINIS PAGRINDIMAS

3. Metodika parengta pagal:
 - 3.1. 2012 m. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) Vegetacinių tyrimų vykdymo ir sėklinių pasėlių aprobavimo gaires;
 - 3.2. EBPO Javų, Žolių ir ankštinių augalų, Kryžmažiedžių ir kitų aliejinių pluoštinių augalų sėklos, tiekiamos tarptautinei rinkai, schemų taisyklės ir reikalavimus, peržiūrėtus EBPO Taryboje 2000 m. rugsėjo 28 d. [C(2000)146/galutinis], su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. (C(2019)2);
 - 3.3. Atsižvelgiant į Bendrijos augalų veislių tarnybos (toliau – BAVT) tyrimų protokolus (toliau – TP) ir Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos (toliau – TNAVAS) tyrimų gaires (toliau – TG):
 - 3.3.1. TP 2/3 ir TG/2/7 (paprastiesiems kukurūzams);
 - 3.3.2. TP 3/4 red. 2 ir TG/3/12 (paprastiesiems kviečiams), taikomas ir speltoms;
 - 3.3.3. TP 4/1 ir TG/4/8 (gausiažiedėms, daugiametėms ir hibridinėms svidrėms);
 - 3.3.4. TP 7/2 red. 2 ir TG/7/10 red. (sėjamiesiems žirniams);
 - 3.3.5. TP 19/4 ir TG/19/11 (paprastiesiems miežiams);
 - 3.3.6. TP 20/2 ir TG/20/10 (sėjamosioms ir plikosioms avižoms), taikomas ir avižoms

netikšems;

3.3.7. TP 32/1 ir TG/32/7 (sėjamesiems vikiams), taikomas ir ruginiams bei vengrinams vikiams;

3.3.8. TP 33/1 ir TG/33/7 (pievinėms miglėms);

3.3.9. TP 36/2 ir TG/36/6 red. (rapsams);

3.3.10. TP 39/1 ir TG/39/8 (tikriesiems ir nendrinams eraičiams);

3.3.11. TP 57/2 ir TG/57/7 (sėmeniniams ir pluoštiniais linams);

3.3.12. TP 58/1 ir TG/58/6 (sėjamesiems rugiams);

3.3.13. TP 67/1 ir TG/67/5 (siūliniams, aviniams, raudoniesiems ir šiurkštiesiems eraičiams);

3.3.14. TP 80/1 ir TG/80/6 (gauruotosioms sojomis);

3.3.15. TP 81/1 ir TG/81/6 (tikrosioms saulėgražoms);

3.3.16. TP 89/1 ir TG/89/6 red. (griežčiams);

3.3.17. TP 120/3 ir TG/120/4 (kietiesiems kviečiams);

3.3.18. TP 121/2 red. 1 ir TG/121/3 (kvietrugiams);

3.3.19. TP 178/1 ir TG/178/3 (pašariniams ridikams);

3.3.20. TP 179/1 ir TG/179/3 (baltosioms garstyčioms);

3.3.21. TP 276/1 dalinė red. ir TG/276/1 (sėjamosioms kanapėms);

3.4. Atsižvelgiant į TNAVAS tyrimų gaires:

3.4.1. TG/5/7 (raudoniesiems dobilams);

3.4.2. TG/6/5 (mėlynžiedėms ir margosioms liucernoms);

3.4.3. TG/8/7 (pupoms);

3.4.4. TG/30/6 (baltosioms, šuninėms, paprastosioms ir didžiosioms smilgoms);

3.4.5. TG/31/8 (paprastosioms šunažolėms);

3.4.6. TG/33/7 (vienametėms, paprastosioms ir pelkinėms miglėms);

3.4.7. TG/34/6 (pašariniams ir smulkiesiems motiejukams);

3.4.8. TG/38/7 (baltiesiems dobilams);

3.4.9. TG/66/4 (baltažiedžiams, siauralapiams ir geltoniesiems lubinams);

3.4.10. TG/122/4 (dvispalviams sorgams, dvispalvių sorgų ir sudanžolės hibridams);

3.4.11. TG/134/3 (dažiniams dygminams);

3.4.12. TG/166/4 (daržinėms aguonomis);

3.4.13. TG/185/3 (rapsukams);

3.4.14. TG/243/1 (eraičinsvidrėms);

3.4.15. TG/278/1 (sėjamesiems grikiams);

3.4.16. TG/319/1 (bitinėms facelijoms).

4. BAVT ir TNAVAS nėra parengusios tyrimų protokolų ir / ar gairių sareptiniams ir juodiesiems bastučiams, paprastiesiems kmynams, kanariniams strypainiams, rytiniams ožiarūčiams ir pašariniams kopūstams. Šių rūšių veisliniam grynui nustatyti naudojami augalų požymiai, nurodyti 2010 m. EBPO Vegetacinių tyrimų vykdymo ir sėklinių pasėlių aprobavimo gairių IV dalyje bei EBPO 2018 m. dokumente Nr. TAD/CA/S(2018)5 Veislinio grynio požymiai, naudojami vegetaciniuose tyrimuose ir aprobuojant.

III SKYRIUS SĄVOKOS

5. Metodikoje vartojamos sąvokos:

5.1. **BBCH skalė** – kodų skalė, naudojama augalų rūšių fenologiniams tarpsniams apibūdinti;

5.2. **Netipinis augalas** – tos pačios rūšies augalas, aiškiai besiskiriantis nuo pagrindinės veislės augalo;

5.3. **Pagrindinis augalo rūšies požymis** (toliau – **P požymis**) – morfologinis augalo rūšies požymis, pagal kurį nustatomi netipiniai rūšies augalai;

5.4. **Papildomasis augalo rūšies požymis** (toliau – **A požymis**) – morfologinis augalo rūšies požymis, pagal kurį prireikus patvirtinami augalų rūšies skirtumai, nustatyti pagal pagrindinius augalo rūšies požymius;

5.5. **Standartinis sėklos mėginys** – sėklos mėginys, iš kurio išaugintų augalų morfologiniai požymiai atitinka oficialiosios institucijos pateiktą veislės charakteristiką, nustatytą atlikus veislės išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimą;

5.6. **Vegetacinis tyrimas** – tyrimas, kuriuo siekiama vegetacijos metu patikrinti augalų veislės tapatumą ir veislinį grynį;

5.7. **Veislės išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimas** (toliau – **IVS tyrimas**) – tyrimas, kuriuo nustatoma, ar augalo veislė atitinka išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo reikalavimus;

5.8. **Veislės tapatumo tikrinimas** – tyrimas, kuriuo nustatoma, ar veislė atitinka veislės dokumentuose pateiktą aprašą, parengtą pagal atliktą veislės išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimą;

5.9. **Veislinis grynis** – pagrindinės veislės augalų skaičiaus santykis su visų kitų tos rūšies augalų skaičiumi kontroliniame laukelyje, išreiškiamas procentais arba vienetais.

IV SKYRIUS METODIKOS TAIKYMAS

6. Metodikoje išdėstyti reikalavimai taikomi šių rūšių ir genčių augalams:

6.1. aliejinių ir pluoštinių augalų:

- 6.1.1. baltosioms garstyčioms – *Sinapis alba* L.;
- 6.1.2. daržinėms aguonoms – *Papaver somniferum* L.;
- 6.1.3. dažiniams dygminams – *Carthamus tinctorius* L.;
- 6.1.4. juodiesiems bastučiams – *Brassica nigra* (L.) W. D. J. Koch;
- 6.1.5. paprastiesiems kmynams – *Carum carvi* L.;
- 6.1.6. rapsams – *Brassica napus* L. (partim);
- 6.1.7. rapsukams – *Brassica rapa* L. var. *silvestris* (Lam.) Briggs;
- 6.1.8. sareptiniams bastučiams – *Brassica juncea* (L.) Czern.;
- 6.1.9. sėjamosioms kanapėms – *Cannabis sativa* L.;
- 6.1.10. sėmeniniams ir pluoštiniais linams – *Linum usitatissimum* L.;
- 6.1.11. gauruotosioms sojomis – *Glycine max* (L.) Merr.;
- 6.1.12. tikrosioms saulėgrąžoms – *Helianthus annuus* L.;
- 6.2. javų:
 - 6.2.1. sėjamosioms avižoms – *Avena sativa* L.;
 - 6.2.2. plikosioms avižoms – *Avena nuda* L.;
 - 6.2.3. avižoms netikšėms – *Avena strigosa* Schreb.;
 - 6.2.4. paprastiesiems miežiams – *Hordeum vulgare* L.;
 - 6.2.5. kanariniams strypainiams – *Phalaris canariensis* L.;
 - 6.2.6. sėjamiesiems rugiams – *Secale cereale* L.;
 - 6.2.7. dvispalviams sorgams – *Sorghum bicolor* (L.) Moench.;
 - 6.2.8. kvietrugiams – $\times$ *Triticosecale* Wittm. ex A. Camus;
 - 6.2.9. paprastiesiems kviečiams – *Triticum aestivum* L.;
 - 6.2.10. kietiesiems kviečiams – *Triticum durum* Desf.;
 - 6.2.11. speltoms – *Triticum spelta* L.;
 - 6.2.12. paprastiesiems kukurūzams – *Zea mays* L. (išskyrus saldžiuosius kukurūzus ir kukurūzus, skirtus spragėsių gamybai);
 - 6.2.13. dvispalvio sorgo $\times$ sudanžolės hibridams – *Sorghum bicolor* (L.) Moench $\times$ *Sorghum sudanense* (Piper) Stapf.;
- 6.3. pašarinių augalų:
 - 6.3.1. šuninėms smilgoms – *Agrostis canina* L.;
 - 6.3.2. didžiosioms smilgoms – *Agrostis gigantea* Roth;
 - 6.3.3. baltosioms smilgoms – *Agrostis stolonifera* L.;
 - 6.3.4. paprastosioms smilgoms – *Agrostis capillaris* L.;
 - 6.3.5. pieviniams pašiaušeliams – *Alopecurus pratensis* L.;
 - 6.3.6. aukštosioms avižuolėms – *Arrhenatherum elatius* (L.) P. Beauv. ex J. Presl et C. Presl;

- 6.3.7. paprastosioms šunažolēm – *Dactylis glomerata* L.;
- 6.3.8. nendrinīams eraičinams – *Festuca arundinacea* Schreb.;
- 6.3.9. siūlinīams eraičinams – *Festuca filiformis* Pourr.;
- 6.3.10. avinīams eraičinams – *Festuca ovina* L.;
- 6.3.11. tikriesiems eraičinams – *Festuca pratensis* Huds.;
- 6.3.12. raudoniesiems eraičinams – *Festuca rubra* L.;
- 6.3.13. gausiažiedēms svidrēms – *Lolium multiflorum* Lam.;
- 6.3.14. daugiametēms svidrēms – *Lolium perenne* L.;
- 6.3.15. hibrīdīnēms svidrēms – *Lolium* × *hybridum* Hausskn.;
- 6.3.16. smulkiesiems motiejukams – *Phleum nodosum* L.;
- 6.3.17. pašarinīams motiejukams – *Phleum pratense* L.;
- 6.3.18. vienametēms miglēm – *Poa annua* L.;
- 6.3.19. gojīnēms miglēm – *Poa nemoralis* L.;
- 6.3.20. pelkīnēms miglēm – *Poa palustris* L.;
- 6.3.21. pievīnēms miglēm – *Poa pratensis* L.;
- 6.3.22. paprastosioms miglēm – *Poa trivialis* L.;
- 6.3.23. gelsvosīoms visgēms – *Trisetum flavescens* (L.) P. Beauv.;
- 6.3.24. eraičīnsvidrēms – × *Festulolium* Asch. et Graebn.;
- 6.3.25. rytīnīams ožīarūčīams – *Galega orientalis* Lam.;
- 6.3.26. paprastīesīems gargždenīams – *Lotus corniculatus* L.;
- 6.3.27. baltažiedžīams lubīnams – *Lupinus albus* L.;
- 6.3.28. siauralapiāms lubīnams – *Lupinus angustifolius* L.;
- 6.3.29. geltonīesīems lubīnams – *Lupinus luteus* L.;
- 6.3.30. apynīnēms liucernoms – *Medicago lupulina* L.;
- 6.3.31. mēlynžīedēms liucernoms – *Medicago sativa* L.;
- 6.3.32. margosīoms liucernoms – *Medicago* × *varia* T. Martyn Sand.;
- 6.3.33. sējāmīesīems esparcetams – *Onobrychis viciifolia* Scop.;
- 6.3.34. sējāmīesīems žīrnīams – *Pisum sativum* L.;
- 6.3.35. egiptīnīams dobīlams – *Trifolium alexandrinum* L.;
- 6.3.36. rausvīesīems dobīlams – *Trifolium hybridum* L.;
- 6.3.37. purpurīnīams dobīlams – *Trifolium incarnatum* L.;
- 6.3.38. raudonīesīems dobīlams – *Trifolium pratense* L.;
- 6.3.39. baltīesīems dobīlams – *Trifolium repens* L.;
- 6.3.40. persīnīams dobīlams – *Trifolium resupinatum* L.;
- 6.3.41. pupoms – *Vicia faba* L.;

6.3.42. vengriniams vikiams – *Vicia pannonica* Crantz;

6.3.43. sėjamiems vikiams – *Vicia sativa* L.;

6.3.44. ruginiams vikiams – *Vicia villosa* Roth;

6.4. kitų rūšių augalams:

6.4.1. pašariniams kopūstams – *Brassica oleracea* L. convar. *Acephala* (DC.) Alef. var. *medullosa* Thell. + var. *Viridis* L.;

6.4.2. griežčiams – *Brassica napus* L. var. *napobrassica* (L.) Rchb.;

6.4.3. bitinėms facelijoms – *Phacelia tanacetifolia* Benth.;

6.4.4. pašariniams ridikams – *Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.;

6.5. sėjamiems grikiams – *Fagopyrum esculentum* Moench.

V SKYRIUS VEGETACINIŲ TYRIMŲ LAUKELIŲ ĮRENGIMAS

7. Įrengiant vegetacinių tyrimų laukelius, augalų kaita sėjomainoje turi būti planuojama taip, kad dirva nebūtų užteršta tos pačios rūšies ar panašių rūšių augalais.

8. Kryžmažiedžiai augalai toje pačioje vietoje sėjami kas 5 metus, o kiti aliejiniai ir pluoštiniai augalai – kas 2 metus. Tos pačios rūšies javai ir varpinės žolės – kas 2 metus, ankštinės žolės, žirniai, pupos, sojos ir grikiiai – kas 3 metus.

9. Tyrimų laukelių priežiūrai taikomos tokios pat agrotechninės priemonės kaip ir ūkiniams pasėliams. Rudenį dirva skutama arba purškiama nuo piktžolių, esant reikalui tręšiama fosforo ir kalio trąšomis bei giliai suariama. Pavasarį dirva įdirbama taip, kad būtų tinkama vegetacinių tyrimų sėjai. Vegetaciniuose tyrimuose turi būti atsargiai naudojami augalų apsaugos produktai ir trąšos, kurie gali turėti įtakos augalų morfologinių požymių pasikeitimui bei augalų, ypač javų, išgulimui.

10. Vegetacinių tyrimų laukeliai išdėstomi taip, kad juose būtų patogų tikrinti augalų morfologinius požymius. Apsauginiai laukeliai apsėjami tos grupės augalų sėklomis, kurios bus tikrinamos vegetaciniais tyrimais (javai, daugiametės žolės ir t. t.). Veislių, priklausančių vienai augalo rūšiai, laukeliai išdėstomi pagal abėcėlę. Kiekvienos veislės vegetacinis tyrimas prasideda nuo standartinio sėklos mėginio išsėjimo, o toliau sėjami sėklos mėginiai, atrinkti iš superelitinės, elitinės ir sertifikuotos kategorijos sėklos siuntų. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos klimato sąlygas, žiemkenčiai vegetaciniais tyrimams turi būti pasėti iki rugsėjo 30 d., vasariniai augalai – iki gegužės 25 d., žolės – iki liepos vidurio. Pavėluotai pateikti superelitinės (A), elitinės (B) ir sertifikuotos kategorijos pirmos reprodukcijos (C₁) sėklos mėginiai tikrinami vegetaciniais tyrimais kitais metais.

11. Javai, aliejiniai ir pluoštiniai augalai, išskyrus tikrąsias saulėgrąžas, paprastuosius

kukurūzus bei paprastuosius kmynus, vegetaciniams tyrimams sėjami tikslaus išsėjimo traktorine sėjamąja 7,0 m ilgio ir 1,5 m pločio laukeliuose dviem, vienas prieš kitą išdėstytais pakartojimais. Laukelyje sėjama 12 eilučių su 15 cm tarpais tarp jų. Augalų atitikimas veislinio grynio reikalavimams tikrinamas aštuoniose vidurinėse eilutėse. Pašarinės žolės, pašariniai kopūstai, griežčiai, tikrosios saulėgrąžos, paprastieji kukurūzai ir paprastieji kmynai sėjami tikslaus išsėjimo rankine sėjamąja *Plotmatic 1R* 6 m ilgio eilutėmis su 50 cm tarpais tarp jų, dviem pakartojimais. Viename pakartojime sėjamos 2 eilutės ir tikrinamos abi eilutės, išskyrus elitinės kategorijos daugiameses svidres, kurių viename pakartojime sėjamos 4 eilutės ir tikrinamos visos 4 eilutės. Takų plotį tarp pakartojimų galima pasirinkti priklausomai nuo jiems prižiūrėti turimos technikos.

12. Sėklos kiekis reikalingas vegetacinių tyrimų laukeliams apskaičiuoti: baltųjų garstyčių – 20 g, daržinių aguonų – 20 g, dažinių dygminių – 60 g, juodųjų ir sareptinių bastučių – 80 g, gauruotųjų sojų – 400 g, paprastųjų kmynų – 20 g, rapsų ir rapsukų – 10 g, sėjamųjų kanapių – 30 g, sėmeninių ir pluoštinių linų – 200 g, tikrųjų saulėgrąžų – 60 g, visų rūšių lubinų – 300 g, pašarinių pupų – 600 g, visų rūšių vikių – 300 g, sėjamųjų žirnių – 500 g, javų (visų rūšių avižų, paprastųjų miežių, sėjamųjų rugių, kvietrugių, paprastųjų ir kietųjų kviečių, speltų) – 500 g, kanarinių strypainių – 50 g, paprastųjų kukurūzų – 100 g, dvispalvių sorgų – 100 g, dvispalvių sorgų × sudanžolės hibridų – 40 g, varpinių žolių – 40 g (elitinės kategorijos daugiamečių svidrių – 80 g), ankštinių žolių – 40 g, sėjamųjų grikių – 150 g, pašarinių kopūstų – 4 g, griežčių – 2,0 g, pašarinių ridikų – 40 g, baltųjų garstyčių – 20 g.

VI SKYRIUS

SERTIFIKUOTOS SĖKLOS SIUNTOS TIKRINIMAS VEGETACINIAIS TYRIMAIS

13. Vegetaciniais tyrimais yra tikrinamos visos (100 proc.) superelitinės (A) ir elitinės (B) kategorijos sėklos siuntos. Sertifikuotos kategorijos pirmos reprodukcijos (C₁) visos (100 proc.) sėklos siuntos tikrinamos tik šių augalų – avižų, miežių, kvietrugių, paprastųjų ir kietųjų kviečių, speltų, vienanamių kanapių, linų, sojų, lubinų, vikių, žirnių, pupų, mėlynžiedžių liucernų ir sėjamųjų grikių. Šių augalų sertifikuotos kategorijos antros reprodukcijos (C₂), o linų ir trečios reprodukcijos (C₃) vegetaciniais tyrimais tikrinama 5 proc. siuntų. Sertifikuotos kategorijos (C) varpinių ir ankštinių žolių, aliejinių ir pluoštinių augalų rūšių, pašarinių kopūstų, sorgų, griežčių, dvinamių kanapių, bitinių facelijų ir pašarinių ridikų vegetaciniais tyrimais tikrinama 20 proc. siuntų. Taip pat vegetaciniais tyrimais tikrinamos visos saugotinių veislių sertifikuotos sėklos siuntos.

14. Atliekant vegetacinius tyrimus, augalai pradedami stebėti jiems pasiekus augimo tarpsnius, per kuriuos tikrinami morfologiniai požymiai yra geriausiai matomi. Priklausomai nuo augalų rūšies ir tikrinamo požymio, tai gali būti atliekama augalams krūmijantis, plaukėjant ir / ar

žydint arba jiems subrendus. EBPO, atsižvelgdama į vegetacinių tyrimų specifiką, augalų morfologinius požymius pagal svarbą, nustatydamas netipinius augalus, suskirstė į pagrindinius ir papildomuosius. Augalai, kurie pagal pagrindinius morfologinius požymius skiriasi nuo kitų tos veislės augalų, turi būti pažymimi spalvotomis etiketėmis ir ištiriami detaliau, patikrinant juos ir pagal papildomuosius požymius. Prie netipinių augalų priskiriami tik aiškiai nuo pagrindinės veislės besiskiriantys augalai. Pagrindiniai ir papildomieji augalų rūšių požymiai, pagal kuriuos vegetaciniais tyrimais tikrinamas veislinis grynys, nurodyti metodikos 1–32 prieduose.

VII SKYRIUS VEISLĖS TAPATUMO IR VEISLINIO GRYNIO TIKRINIMAS VEGETACINIAIS TYRIMAIS

15. Veislės tapatumas, atliekant vegetacinius tyrimus, tikrinamas vizualiai, lyginant iš standartinio sėklos mėginio išaugintų augalų požymius su augalų, išaugintų iš tos pačios veislės sertifikuotų sėklos siuntų, požymiais. Neturint pasėto standartinio sėklos mėginio, veislės tapatumo vertinimas gali būti atliekamas atsižvelgiant į oficialios institucijos parengtą veislės aprašą.

16. Ar kontroliniame laukelyje pasėtas sertifikuotos sėklos mėginys atitinka minimalius veislinio gryno reikalavimus, nustatoma taikant neleistinų kiekių metodą:

16.1. Vegetaciniais tyrimais tikrinama sėklos siunta yra pripažįstama neatitinkančia veislinio gryno, kuris išreiškiamas procentais, reikalavimų tuo atveju, kai netipinių augalų skaičius laukelyje yra lygus arba didesnis už neleistiną kiekį, nurodytą 1 lentelėje, priklausomai nuo bendro augalų skaičiaus laukelyje.

1 lentelė. Neleistini kiekiai, priklausomai nuo augalų skaičiaus laukelyje ir veislinio gryno reikalavimų, kai augalų veislinis grynys išreikštas procentais

Augalų skaičius laukelyje, vnt.	Veislinio gryno reikalavimai				
	99,9 proc.	99,7 proc.	99,5 proc.	99,0 proc.	98,0 proc.
	Neleistini kiekiai (netipinių augalų skaičius, vnt.)				
200	-	-	4	6	9
300	-	-	5	7	11
400	-	4	6	9	14
1000	4	7	10	16	29
1400	5	9	13	21	38
2000	6	11	16	29	52
4000	9	19	28	52	96

„-“ ženklas rodo, kad augalų skaičius laukelyje yra per mažas patikimai nustatyti veislinį grynį

16.2. Kai veislinio gryno reikalavimai išreikšti netipinių augalų skaičiumi ploto vienetu, tikrinama sėklos siunta pripažįstama neatitinkančia veislinio gryno reikalavimų, kai netipinių

augalų skaičius laukelyje yra lygus arba didesnis už neleistiną kiekį, nurodytą 2 lentelėje, priklausomai nuo ištirto laukelio dydžio.

2 lentelė. Neleistini kiekiai, priklausomai nuo laukelio ploto ir veislinio grynio reikalavimų, kai augalų veislinis grynys išreikštas augalų skaičiumi ploto vienetu

Laukelio plotas, m ²	Veislinio grynio reikalavimai					
	1/50 m ²	1/30 m ²	1/20 m ²	1/10 m ²	4/10 m ²	6/10 m ²
5	2	2	2	3	6	7
10	2	2	3	4	9	11
15	2	3	3	5	11	15
20	3	3	4	6	14	19
25	3	4	4	6	16	23
30	3	4	5	7	19	26
35	3	4	5	8	21	30
40	3	4	6	9	24	33
45	4	5	6	9	26	37
50	4	5	6	10	29	40

16.3. Kryžmadulkių kukurūzų ir hibridinių kukurūzų veislių elitinės ir sertifikuotos kategorijos sėklos siuntos yra pripažįstamos neatitinkančiomis veislinio grynio reikalavimų, kai netipinių augalų skaičius laukelyje yra lygus arba didesnis už neleistiną kiekį, nurodytą 3 lentelėje, priklausomai nuo bendro augalų skaičiaus laukelyje.

3 lentelė. Neleistini kiekiai kryžmadulkių ir hibridinių kukurūzų elitinės ir sertifikuotos kategorijos sėklai, priklausomai nuo augalų skaičiaus laukelyje ir veislinio grynio reikalavimų

Augalų skaičius laukelyje, vnt.	Veislinio grynio reikalavimai		
	Hibridinių veislių elitinės kategorijos sėkla	Kryžmadulkių kukurūzų elitinės kategorijos sėkla	Kryžmadulkių kukurūzų sertifikuotos kategorijos sėkla
	99,9 proc.	99,5 proc.	99,0 proc.
100	-	3	4
200	-	4	6
300	-	5	7
400	-	6	8
500	3	7	10
600	3	7	11
700	3	8	13
800	3	9	14
900	4	9	15
1000	4	10	16
1100	4	11	18
1200	4	11	19
1300	4	12	20
1400	5	13	21
1500	5	13	23
1600	5	14	24

1700	5	15	25
1800	5	15	26
1900	5	16	27
2000	6	16	29

„–“ ženklas rodo, kad augalų skaičius laukelyje yra per mažas patikimai nustatyti veislinį grynį

16.4. Kukurūzų paprastųjų hibridų sertifikuotos kategorijos sėklos siuntos yra pripažįstamos neatitinkančiomis veislinio grynio reikalavimų, kai netipiškų augalų skaičius laukelyje yra lygus arba didesnis už neleistiną kiekį, nurodytą 4 lentelėje, priklausomai nuo bendro augalų skaičiaus laukelyje.

4 lentelė. Neleistini kiekiai kukurūzų paprastųjų hibridų sėkloje, priklausomai nuo augalų skaičiaus laukelyje ir veislinio grynio reikalavimų

Augalų skaičius laukelyje, vnt.	Veislinio grynio reikalavimas 97,0 proc.
47–66	5
67–88	6
89–110	7
111–134	8
135–158	9
159–182	10
183–207	11
208–232	12
233–258	13

16.5. Trigubųjų hibridų, aukščiausios kombinacinės galios ir kitų kukurūzų hibridų sertifikuotos kategorijos sėklos siuntos yra pripažįstamos neatitinkančiomis veislinio grynio reikalavimų, kai netipiškų augalų skaičius laukelyje yra lygus arba didesnis už neleistiną kiekį, nurodytą 5 lentelėje, priklausomai nuo bendro augalų skaičiaus laukelyje.

5 lentelė. Neleistini kiekiai kukurūzų trigubųjų hibridų, aukščiausios kombinacinės galios ir kitų hibridų sėkloje, priklausomai nuo augalų skaičiaus laukelyje ir veislinio grynio reikalavimų

Augalų skaičius laukelyje, vnt.	Veislinio grynio reikalavimas 95,0 proc.
41–53	6
54–67	7
68–81	8
82–95	9
96–110	10
111–125	11

VIII SKYRIUS

PAPILDOMI VEISLĖS TAPATUMO IR VEISLINIO GRYNIO NUSTATYMO METODAI

17. Vegetaciniuose tyrimuose veislės tapatumo ir veislinio grynio tikrinimui gali būti naudojami ir papildomi metodai – vizualinė sėklų ar daigų apžiūra bei tarptautiniu mastu pripažinti

biocheminiai–molekuliniai metodai. Naudojant papildomus metodus privaloma turėti standartinės veislės sėklos mėginį. Papildomų metodų tvarkos yra pateiktos Tarptautinės sėklų tyrimo asociacijos sėklos tyrimo taisyklėse.

18. Vizualinė grūdo ar sėklos apžiūra:

18.1. miežių grūdai skiriasi forma, spalva, pilvelio vagelės plaukuotumu, lodikulių forma ir plaukuotumu;

18.2. avižų grūdai skiriasi spalva;

18.3. žirnių ir lubinų sėkla skiriasi dydžiu, forma ir spalva, apžiūrint ją ultravioletinėje šviesoje;

18.4. sojų sėkla skiriasi sėklų prisegimo vietos ankštyje spalva.

19. Vizualinė daigų apžiūra:

19.1. javų daigai skiriasi koleoptilių spalva;

19.2. rapsų ir rapsukų baltai rausvos veislės atskiriamos nuo geltonai rausvų pagal sėklaskiltės spalvą;

19.3. daugumos gausiažiedžių svidrių šaknys šviečia ultravioletinėje šviesoje – priešingai nei daugiamečių svidrių šaknys;

19.4. raudonųjų eraičinų šaknys šviečia geltonai žalia spalva, o avinių eraičinų – mėlynai žalia spalva ultravioletinėje šviesoje;

19.5. svidrių ir eraičinų ploidiskumas (nustatomas laboratorijoje).

20. Biocheminiai–molekuliniai metodai:

20.1. poliakrilamido gelio elektroforezė (PAGE) tinka rapsų, žirnių ir svidrių veislių tapatumui tikrinti;

20.2. DNR / RNR metodai gali būti naudojami nustatant vizualiai nematomus veislių požymius.
